

Horthy Miklós az ország kormányzója

Kormányzót választ a nemzetgyűlés — Horthy Miklós megválasztása —
Esküt tesz a kormányzó

Az Országház-tér ma reggelre levetette ünött, gyűrött, közömbös ábrázatát, a paloták-ról és házakról lenyuló lobogónyelvek hosszú idő múltán magyar örömet kezdtek beszélni. A képviselőház bejárója elé sűrű egymásutánban siklottak az autók és kétfogutak, az autók és kocsik ablakába azonban női fejek rajzolódtak. Minden megváltozott ugyanis, a t. Ház szétment, a vezérek vagy pihennek, vagy hallgatnak, vagy haragusznak, minden új felt, az arcok, a célok, az emberek. Csak a szokások maradtak a régié, minékutána az iratlan törvények ereje örök. A törvény pedig a nagy és kis napokra egyformán szól, mondván: az első mindig a karzat. Ma kétszeresen az. Alig fordul kilencre az óramutató, alig helyezkednek el régi díszben a szolgálk, már tarkul és színesedik a karzat, már megjelenik a legelső tollas kalap a szűk gót karzati alatt, mely márványos rámba foglalja a fejeket, a megvillanó látócsöveket.

A karzat első lélekzése ébreszti a hon, illetve a nemzet atyjait. Ünnepiesebbek, mint máskor, — mert hölgyeket kísérnek és az asszonyi szemnek kedves lévén a gesztus, ünnepony, komolykodó tartásuk végigmered a folyosón. Ennek meg van az a következménye is, hogy kevesebbet kacérkodnak a sajtóval, lefoglalják a hölgyek, az asszonyok és a háboru alatt serdült kisasszonyok, kik nem ismerik a régi stílust, a régi képeket, akik nem keresik önkéntelenül is Tisza István komoran kemény alakját a padosorokon.

A német, francia és angol kollégák ugyanis ezt kérdezték tőlünk. Nem győzzük mutogatni azt az árva sarkot, amely körül most csizmás kispadok ülnek, arcukon komoly, magyaros hallgatás, szemükben azonban élet lobog. Ők a legnyugodtabbak ugye kint, mint bent, még nem férközött hozzájuk a Ház izgalmat szóró levegője.

A folyosó, a régi, kedves uram-bátyámos folyosó, alig akar megtelni. Hiányoznak az anekdóta-mondók, a régi magyar urak, kik pillangós nyakkendőkben jártak és humorra formáltak mindent. A régi udvartartók és udvarlók székhelyén most kezdenek kialakulni az új körök görbe vonalai, no de ilyenkor, amikor még nem egészen bizonyos, hogy ki lesz a főminiszter és egyáltalán ki lesz miniszter, óvatoss az udvarlók tömjénező kórusa. Majd egy-két hét múlva, ha Horthy kormányzó irásával jön az új, az ismeretlen...

Azért a miniszterek ma sincsenek egyedül. A lemondó miniszternek az a természetrajza, hogy gyorsabban intézi el a kéréseket, de a kérések nem nemzetgyűlési tagok, kívülről jöttek és a nagy aktust, a kormányzó esküjét össze-

kapcsolják egy kis hasznossal. A nagy aktus különben ünnepélyes hangulatot sugároz, amely már a külső habituson is meglátszik. A miniszterek ugyanis szakítottak. Idők változása! A szekrényfirkokban szunnyadó díszmagyarok bánatosan vonaglanak meg erre a hírre. Kormányzóválasztás díszmagyar nélkül! E néhány szóban benne van Magyarország nagy végehetlen nagy metamorfózisa.

Haller István körül folyton ott gombolyog egy-egy csoport, míg Rubinek maga megy hűveibe. A kispadok — már mint az igazi — rártartja fajtát, nem szalad a miniszter után, ha meg megy, inkább a két Szabó István felé húzódik.

A folyosón végigsuhog Andrassy Gyula elegáns alakja. Redingót van rajta. Szemei hideg-idegenül sikkannak végig a csoportokon. Egységülése feltűnő, szinte fájdalmas. Pallavicini és Sigray is itt vannak a grófok közül. Külön-külön mozognak, de az arisztokraták nehézkedési törvényénél fogva, mindig összekerülnek hol a folyosón, hol pedig benn a teremben.

Politikai nyilatkozat nem sok esik, bár a minorum gentiumot az érdeklő ezer év óta, hogy ki a Vivát! ki lesz a miniszterelnök. Ez azonban most már Horthytól kellene megkérdezni, aki sphinx-szerűen titokzatos, egy szóval az lesz, aki helyreökenti a magyar politikát, visszaadván a régi elemeket, melyek nélkül nem teljes a parlamenti élet.

A karzaton ezenközben elhelyezkednek, a régi, nagy ülések zsufoltak, majd szét-pattantják a karsu oszlopokat. Az egyik ott van barna selyemkendőben sokorópájkai Pista bácsi felesége. Olyan nyugodtan ül, mintha már ezer éve volna ottan, nem tudva bizalommal, nem tudva csodálkozással, egy szóval igaz magyar asszony. A régi új karzaton már izgkonyak a szemek, néhány szép asszony villogtatja, mint a kardpengét. A fővezérség külön helyen van.

Ott van a fővezér felesége, Paula leánya, István és Miklós fia. Ott van Horthy István tábornok, a fővezér bátyja, Lukásich tábornok, Panos alezredes, Dobukay alezredes, Görgey őrnagy és néhány fiatal tiszt. Az első karzaton Beniczky, Huszárné, Pallavicininé érdeklődnek, néhány ismertebb hölgy nevét emlegetik.

A villamoscsengők feltizenegy után berregni kezdenek, a terem minden zuga, minden sarka megtelik, csak a képviselői padok maradnak üresen, látongóan, fájdalmasan beszélve arról, hogy Magyarország legszebb részén oláh, cseh és szerb terpeszkedik. A teli Ház mint a megnyírbált magyar királyság földabrosza...

Az elnök megnyitja az ülést, a névszerinti szavazás nem izgat senkit, csak a karzaton. A látócsövek fűgőn sikkannak a terem mélye felé és üvegük felszippantja az új ismeretlen nemzetatyák fejét. Az eredmény kihirdetése nem hoz meglepetést az első pillanatban, csak azt nem tudják, hogy a tiz nem Horthy-szavazat kire esett.

A nemzetgyűlés kormányzót választ

A képviselőház környéke már jóval tíz óra előtt nagy élénkséget mutat. A főkapukhoz vezető utak mentén a kíváncsiak tömege áll. Diszruhás rendőrök és katonák tartják fenn a rendet. A parlamenthez vezető utcák fel vannak lobogóva. Az Alkotmány-utca és az Országház-tér torkolatán két nagy nemzeti színű zászló között magyar címeres fehér zászló leng. A déli órákban a különben csendes Alkotmány-utca is megtelik érdeklődőkkel. A parlament kapuinál az igazoltatás a rendesnél szigorúbb, a háznapvi hivatalt még mindig ostromolják belépőjegyekért, bár napokkal ezelőtt már minden előjegyzés megtörtént. A folyosókon sok az idegen arc. Az ülésterem képe is megváltozott. A Ház közepén lévő asztalt, melyen a törvénykönyvek fekszenek, a gyorsírói asztal elé tolták és az ülésterem közepén szabadon maradt helyet perzsaszőnyeggel vonták be. Ezen a helyen fogja a megválasztott kormányzó esküjét letenni.

A képviselők ma a szokottnál korábban jöttek az ülésre, valamennyien ünneplő-féketében. Huszár Károly miniszterelnök röviddel 9 óra után/elsőnek érkezett a Házba. A baloldali hírlapíró-karzaton a bécsi külföldi újságírók uniójának többtagu küldöttsége foglal helyet Mandl Leopold vezetésével. A bécsi újságírókon kívül még számos külföldi újság-

író jött el erre a nevezetes ülésre, köztük Leval, a Teps munkatársa is. A kormány tagjai 10 órakor már valamennyien együtt vannak a Házban. A jobboldali hírlapírói karzaton filmoperatőrök masinái és fotografálógépek szegeződnek az ülésterem felé. A karzaton roskadáig tele vannak.

Feltizenegy órakor nyitotta meg Rakovszky István a Ház ülést. A jegyzőkönyvet Kontra Aladár vezeti. A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása után bejelentette az elnök, hogy napirend szerint a mai ülés tárgya Magyarország kormányzójának megválasztása. A bejelentést a képviselői padokból éljen Horthy Miklós felkiáltással fogadják. Az elnök bejelenti továbbá, hogy miután a törvénytitkos szavazást állapít meg a kormányzóválasztás módjaira nézve, ezt elrendeli. A képviselői névsorát Szabóky Jenő fogja olvasni, a távollévők neveit pedig Szabóky Sándor jegyzi. A szavazás elrendelése után a jegyző névsorszerint felhívja a képviselőket, hogy a szavazócéduláikat a terem közepén felállított urnába helyezték el. A szavazást Ambrózy Migazzi gróf nevével kezdik, aki nincs jelen. Utána a jegyző Andrassy Gyula gróftól szólítja, aki azonban nevének említésekor még nincsen a teremben.

Feltizenegy óra után érkezett meg Andrassy Gyula gróf a nemzetgyűlésre és elfoglalta szokott helyét. A szavazás ünnepi komolysággal folyik. A szavazás alatt a Házban megjelentek és megtapsolták Horthy Jenőt, Huszár Károly miniszterelnököt, Meskó Zoltánt, különös meleg tapsal üdvözölték Prohászka Ottokárt, Rubinek Gyulát és a kispadapárt képviselői között megint a két Szabó István mellett tüntettek. A névsor felolvasása után a távollévők neveit olvassák föl. Távollévők és nem szavaztak Ambrózy-Migazzi gróf, Apponyi Albert gróf, Teleki Pál gróf, Vázsonyi Vilmos, Pető Sándor dr., Korányi Frigyes báró, Koszó István, Letenyi Pál és Klebelsberg Kunó gróf.

Mielőtt azonban az elnök elrendelte volna a távollévők neveinek felolvasását, a padosorokból több helyről felkiáltások hangzottak el: *Helyre! Helyre!* A képviselőház közepén ugyanis beszélgető csoportokba alakultak át a képviselők.

Az elnök esenget: Kérem a képviselőket, méltóztassanak helyeiket elfoglalni.

Ezután az elnök elrendeli, hogy a jegyzők számlálják össze a szavazatokat. A szavazatok megszámlálása vagy 10 percig tartott.

11 óra után öt perccel hirdette ki Rakovszky István elnök a szavazás eredményét: leadtak összesen 141 szavazatot, az elnök nem szavazott, ezekből 131 esett Horthy Miklóssra, hét Apponyi Albert grófra, két szavazat megosztott.

Az elnök Horthy Miklóst Magyarország megválasztott kormányzójának jelentette ki.

Mikor az elnök kihirdette a szavazás eredményét, a képviselők felálltak helyeikről, tapsal, lelkes éljenzéssel fogadták Horthy megválasztását. Éljen Horthy Miklós! zugta az egész terem.

Az elnök ezután javasolta, hogy a nemzetgyűlés kebeléből küldjön ki bizottságot, hogy a megválasztott kormányzót a törvényes eskü letételére felkérje.

A bizottság elnökévé Prohászka Ottokár dr.-t, tagjaivá pedig Gyömöre György, Patacsi Dénes, Szijj György és Ugron Gábor képviselőket ajánlotta az elnök. A Ház ehhez hozzájárult. Ekkor az elnök felkérte a bizottságot, hogy a főméltóságú kormányzó urat hívják meg az ülésre. Majd az elnök felhívta azokat a bizottsági tagokat, akik esküjüket még nem tették le, hogy a házszabályokban előírt esküt letegyék. Miután ez megtörtént, az elnök tiz percre felfüggesztette az ülést.

A kormányzó megválasztásáról szóló törvényjavaslat

A nemzetgyűlés méltányolva azokat a nagy érdemeit, melyeket nagybányai Horthy Miklós ur, volt cs. és kir. altengernagy, a magyar nemzeti hadsereg fővezére, a II. oszt. katonai érdemkereszt tulajdonosa, a Lipót-rend és a III. oszt. vaskoronarend tulajdonosa, a III. oszt. katonai érdemkereszt, a bronz katonai érdemérem, a Károly csapatkereszt és a sebesülési érem tulajdonosa, a háboru nehéz küzdelmei között, a haza védelmében, majd a nemzeti hadsereg megszervezésével az első rend és bizottság helyreállításával és fenntartásával és így a pusztulás és végenyészet szélére jutott ország megmentésében szerzett és áthatva attól a bizalomtól, hogy a nemzetet súlyos megpróbáltatások között a nemzetgyűléssel egyetértésben az alkotmányosság ösvényén megerősödés, fejlődés felé fogja vezetni, öt titkos szavazással, száznegyvenegy szavazattól százharmincegy szavazattal Magyarország kormányzójává választotta

és miután Horthy Miklós ur a kormányzói esküt a nemzetgyűlés ünnepélyes ülésében, 1920. március első napján letette, a nemzetgyűlés őt a kormányzói tisztségbe beiktatta. Ennélfogva a nemzetgyűlés a következőképpen határozott:

1. §. A nemzetgyűlés nagybányai Horthy Miklós urnak Magyarország kormányzójává történt megválasztását ezennel törvénybe iktatja.

2. §. A nemzetgyűlés a főméltóságú kormányzó ur részére évi hárommillió korona tiszteletdíjat állapít meg.

3. §. Ez a törvény kihirdetésének napján azonnal életbelép.

Budapest, 1920. március 1-én.

Huszár Károly s. k.

Várják a kormányzót

Szünet alatt a képviselők kijöttek a folyosókra és a karzatok közönsége is a folyosókra sétált fel és alá. Az elnöki fogadóterem körül Lukovich háznagy és Desseffy titkár teszik meg a szükséges intézkedéseket a kormányzó fogadására.

Huszár Károly miniszterelnök a Ház elnökével tárgyal a fogadás részletei felől. Ezen a megbeszélésen rajta kívül résztvettek a fővezérség megbizottainak kiadja az utasítást, hogy még részéről Nagy Károly detektívönök, Bartha György kerületi kapitány, Vámos Frigyes, Liszler Lipót és Munkácsy Artur detektívfelügyelő. Huszár Károly miniszterelnök a fővezérség megbizottainak kiadja az utasítást, hogy a parlamenti őrséget azonnal informálják, hogy a fővezér teljes kíséretét szabadon ereszkék be a Házba.

Még a szünet alatt az elnöki fogadó előtt a fővezérség tisztjei állítanak fel sorfalat és a fővezér fogadásában egy próbát rendeznek.

A kormányzóválasztás külsőségei meglátásnak a főváros utcáin, a házakat feldiszipitették, a hidakon és az utcán zászlók lengenek. A Gellért-téren nemzeti színű lobogók sorát lengeti a szél. Nagy sokaság várakozik a Gellért-szálló előtt. Várják Horthy kormányzó elindulását.

Tizenegy óra 20 perckor *Prohászka* püspökkel az élen a nemzetgyűlés küldöttsége jelent meg a fővezérségen és körülbelül félórát időztek itt. Az őrség fegyverbe lépett, a kürtös a General-marsot fujta, az összegyűlt közönség nagy éljenzése várta a küldöttséget.

Horthy fővezér dolgozószobájában állva fogadta a küldöttséget. *Prohászka* lépett elő és a következő szavakkal fordult a megválasztott kormányzóhoz:

— A magyar szabadság hagyományos napján, március elsején, az egész nemzet követségében jelentünk meg nagyméltóságod előtt. A nemzetgyűlés első főreklése az volt, hogy a királyság megszüntével támadt zürzavart rendbehozza, vagyis, hogy kormányzót válasszon átmenetileg. A kormányzót óriási lelkesedéssel ma délelőtt meg is választotta nagyméltóságod személtében. Azért jelentünk meg nagyméltóságod előtt, hogy közöljük a nemzetgyűlés határozatát.

Hangsúlyozta, hogy milyen egyszerű, szinte katonás ez a parádés aktus. A parádét pótolja a nagy lelkesedés és egyhangú választás, amellyel Magyarország Horthy kormányzónak kívánta.

Horthy fővezér katonásan meghajolt, rövid lürelmet kért a deputációtól és szárnysegéde és vezérkari tisztje kíséretében követte a deputációt a Gellért-szálló előtt várakozó autókhoz. A fővezérség előtt nagy éljenzés és kendőlobogtatás fogadta. Az első autóban a főkapitány ült, a következőben *Prohászka* püspök, a fővezér és szárnysegéde, utána pedig három autóban a deputáció tagjai. A fővezér az Erzsébet-hidon át, a Kossuth Lajos-utcán át és a Vilmos császár-úton ment végig. Utjában mindenütt lelkes óvációval fogadta az összegyűlt tömeg.

Horthy fővezér autója tizenkét óra öt perckor fordult be az Országház-térre. A katonai kordon mögé szorított közönség óriási éljenzéssel fogadta. A fővezér *Prohászka* püspök jobbján esukott autóban jött. Az autó a képviselőház főbejárata elé gördült és a fővezér a képviselőház főbejáróján ment fel az elnöki szobába, ahonnan az ülésterembe megy. Összesen hat autó volt, melyeken részben a nemzetgyűlés küldöttei, részben pedig a fővezér kíséretéhez tartozó tisztiek foglaltak helyet.

A fővezér a kapuból a megérkezés után lifttel érkezett fel az emeletre, innen kíséretével együtt bevonult az elnöki fogadóterembe, ahová nyomban követte őt Huszár vezetésével az egész magyar kormány.

Huszár Károly a kormány nevében rövid időzöblőbeszédet mond a megválasztott kormányzó előtt és felkéri a Házban való megjele-

nésre. Ezalatt a folyosókra a nemzetgyűlés tagjai várják a kormányzót és midőn megpillantják, percekig tartó éljenzéssel fogadják.

Lapunk zártakor a kormányzó bevonult a képviselőház ülésterembe.

*

Programm szerint Horthy Miklós kormányzó eskütételére kerül a sor, ezután pedig Horthy Miklós rövid beszédben fogja vázolni azokat az irányelveket, melyeket államfői hatalmának gyakorlásában követni fog.

Mi történjék a fővárosi közmunkák tanácsával

Polónyi Géza halála óta újra hangosak azok a körök, amelyeknek a fővárosi közmunkatanács pusztá léte is kellemetlen és minden áron azon vannak, hogy a tanácsot eltüntessék a föld színéről. A *Kereskedelmi Bank* a Margitsziget révén van különösen érdekelve és már be is adta memorandumát a miniszterelnökségen a közmunkatanács ellen. Más oldalról a tanács átszervezését javasolják, nevezetesen műszaki körök újra kifejezést adnak azon régi követelésüknek, hogy a tanács élére mérnökembert nevezzenek ki.

Nem érdektelen ebből az alkalomból viszszalapolni a múlt esztendő januárjába, amikor a Károlyi-kormány szintén a közmunkatanács megszüntetésén fáradozott és elővenni Polónyi Géza terjedelmes memorandumát, amelyet a tanács megszüntetése ellen Károlyi Mihályhoz intézett. Ugyanakkor a közmunkatanács tisztviselői kara is előterjesztette indokait a tanács szükségessége mellett és hangoztatta, hogy a főváros nem csupán községi szervezet, hanem az állami élet központi tényezője is, az országnek tehát a főváros ügyeibe az általánosnál nagyobb és intézményes beleszólást kell biztosítani.

A közmunkatanács feladata elsősorban a fővárosi pénzalap kezelése. Ez a pénzalap 1870-ben felvett állami kölcsönből létesült, tehát mint állami pénz, nem is kezelhető az állam megkerülésével. Ebből a fővárosi pénzalapból számos közérdekű intézmény létesült, de még több feladat van hátra. A tanács felügyeletet is gyakorol és pedig a fővárosi építkezéseknél gyakori mulasztások, sőt visszaélések ellen nem is nyújthat védelmet más, mint állami felügyelő-szerv. „A fővárosban egy-egy hatalmasság befolyásának — mondja Polónyi emlékirata — sokszor sikerült olyan építkezéseket végrehajtani, amelyek például az emeletmagasság tekintetében vagy a manzardoknak lakás céljaira kihasználása tekintetében nincsenek engedélyezve, de azért megtűrték. Panaszok merülnek fel az iránt is, hogy például a négyszáz személyre engedélyezett moziban nyolcszáz embernek összezsufolását nem veszik észre. Mindezekben és az ezekben hasonlóban magának a főváros tanácsának érdeke, hogy nem ritkán feszélyezett helyzetében helyette egy felettes hatóság védelmezze meg a közegészségügyi vagy közbiztonsági közérdeket. Bármiként is álljon azonban a kérdés, a kormány nem hagyhatja ezeket az állami érdekeket ellenőrizetlenül.”

A közmunkatanácsnak ezenkívül felülvizsgálati és felelősségi hatásköre is van, amely munkában nemcsak a műszaki hozzáértésnek, hanem különösen a jogási óvatosságnak és éleslátásnak van nagy szerepe. A fővárosban esedékes munkák tulnyomó része annyira országos érdekű, hogy azokat községi szempontok szerint végrehajtani lehetetlen. A helyi érdekeltségek befolyásától csakis fokozott állami ellenőrzéssel és állandó felügyelettel lehet a munkálatokat mentesíteni.

A legfontosabb azonban a Margitsziget esete, amelynek hatvan évre való bérbeadásával máris nagy hibát követtek el. A szerződés szerint a fővárosi pénzalap a bérletre egyenesen ráfizet, amellet a szigetet teljes hatvan esztendőig nem használhatja fel közérdekű célokra. A bérlet, a *Kereskedelmi Bank* egyik érdekeltisége, ugyan elszámította magát, mert a tervezett margitszigeti játékbank szolgáltatva volna főjövödelmét és ezt a büntető törvényeinkbe ütköző tervet sikerült az általános folzdulásnak megbuktatnia. Ez a bankerdekelttség járja most memorandummal a kormányt és szeretne a közmunkatanácsot szabadulni. A tanács ugyanis arra való tekintettel, hogy a bérlet be-ruházási kötelezettségeinek nem tett eleget, a bérleti szerződést érvénytelenítetni akarta. Ez az eset bizonyítja a legjobban a közmunkatanács szükségességét és utal arra is, hogy a tanácsnak elsősorban mégis csak visszaélések ellen kell megvédenie a fővárost s ebben a munkában nem lehet nélkülöznie a szerződések labirintusában otthonos jogi szakértelmet.